

Fakulta
tělesné kultury

Oponentský posudek habilitační práce

Univerzita Karlova

Fakulta

Tělesné výchovy a sportu

Obor habilitace

Kinanthropologie

Uchazeč

MUDr. Ing. Tomáš Větrovský, Ph.D.

Pracoviště

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Habilitační práce

Physical activity and exercise in the elderly and chronically ill

Oponent

prof. Mgr. Josef Mitáš, Ph.D.

Pracoviště

Fakulta tělesné kultury, Univerzita Palackého

Obecná charakteristika práce

Pohybová aktivita představuje jeden ze základních pilířů zdravého životního stylu a výraznou měrou přispívá k vitalitě a sebeobsluze běžné populace napříč věkovými kategoriemi. Obzvláště u starších a chronicky nemocných jedinců však má nezastupitelnou funkci prevence či zkrácení rekonvalescence po úrazech. Ke kvalitě života a spokojenosti pohybová aktivita přispívá nemalou měrou.

Proto jsem rád, že šíře a záběr práce „Physical activity and exercise in the elderly and chronically ill“ habilitanta MUDr. Ing. Tomáše Větrovského, Ph.D. probírá toto téma ze všech různých úhlů pohledů a zohledňuje své cíle se současnými poznatky vědy a výzkumu v kinanthropologii, ale i klinické praxi. Skrze sérii dvanácti návazných a propojených studií popisuje dr. Větrovský v habilitační práci sedm hlavních témat, kterými popisuje stěžejní problémy spojené s pohybovou aktivitou u starší a chronicky nemocné populace a hledá v ní cesty, jak daný problém nejen popsat, ale i hledat další cesty k řešení.

Předložený soubor prací se stal podkladem pro získání výzkumného projektu „mHealth intervence poskytovaná v ordinaci praktického lékaře s cílem zvýšit

pohybovou aktivitu a omezit sedavé chování u pacientů s prediabetem a diabetem 2. typu“ z programu na podporu zdravotnického aplikovaného výzkumu na léta 2020–2026 od Ministerstva zdravotnictví ČR (NU21-09-00007), což ukazuje, jak důležité téma tým habilitanta řeší.

Adekvátnost předloženého habilitačního spisu dosvědčují i ohlasy na autorovy publikace, kde ani v globálním měřítku není mnoho autorů řešících tento specifický, ale důležitý aspekt pohybové aktivity specifických skupin populace.

V habilitační práci autor postupně popisuje témata od obecných (přehled metod používaných k monitorování pohybové aktivity a jejich porovnání v aplikovaném i základním výzkumu), přes specifická (kapitoly zjišťující vliv intervencí s pohybovou aktivitou na zlepšení zdravotních ukazatelů a mentálního zdraví, případně nadváhy a obezity) až k praktickým intervencím hledajícím souvislosti mezi silovými cvičeními a prevencí zranění z pádů u starších dospělých. V neposlední řadě se práce lehce zmiňuje i o aktuálním tématu COVID-19 a vlivu karanténních opatření na pohybovou aktivitu u pacientů se srdečním selháním. Autor k 12 publikacím v rámci strukturace habilitačního spisu přidává komentář a zhodnocení každé studie, takže vytváří průvodce jednotlivými etapami prací, které postupně tvořily páteř celého spisu.

Hodnocení práce

Text práce je srozumitelný, myšlenky jsou formulovány jasně a pochopitelně, stejně tak i struktura práce je smysluplná, kapitoly na sebe logicky navazují a podávají ucelený přehled o zkoumané problematice s aplikací v klinické praxi. Ambiciózně se jeví cíl práce, který „je pomoci starším a chronicky nemocným lidem žít delší a zdravější život prostřednictvím pravidelné pohybové aktivity a cvičení.“ Myslím si, že cílem práce bylo spíše popsat problémy a ukázat směr, kterým by bylo možné se vydat při jejich řešení, což ale není v rozporu s tím, kam je práce cílena. Zaujalo mě, že autor v práci pojednává o tématech, která se metodologicky diskutují ať již z hlediska monitoringu pohybové aktivity (problematika proměnných jako je počet kroků, čas strávený v pohybové aktivitě různé intenzity nebo jednotek pro hodnocení – county nebo raw data) nebo intervencí založených na pohybové aktivitě ve vztahu ke zdravotním ukazatelům výše zmiňovaných (mentální zdraví, deprese, pooperační rekonvalescence u bariatrických zásahů či změny chování lidí v měnících se podmínkách).

Prezentované výsledky a publikace potvrdily vstupní předpoklady, že pohybová aktivita hraje důležitou roli v životě nejen u zdravé populace, ale zejména u specifických skupin populace, kterým může významně zvýšit kvalitu života. To umožňuje prohloubit naše poznatky a současně je vhodnou formou aplikovat

v klinické praxi. Ukazuje se také, jak moc chybí národní strategie podpory pohybové aktivity napříč obory, což zejména v obdobích rizikových (např. současná eskalace problému COVID-19) představuje zcela nekoordinovanou složku bez zájmu odpovědných politiků, ale i populace obecně. Na úrovni vzdělávání i preventivní lékařské péče by pohybová aktivita měla hrát svou nezastupitelnou roli, což i autor v závěrech několika svých publikací zmiňuje a každá taková výzva je nutná k tomu, aby se i naše země dostala mezi státy, které zdravotní problematiku řeší komplexně.

K práci mám jen pár drobných komentářů, snad ani ne připomínek, které se částečně pojí k jednotlivým kapitolám v textu. První jsem již zmínil, a to je cíl, který si myslím, že naplněn v této podobě nebyl a ani být naplněn nemohl. Další mě zaujalo tvrzení na straně 8, že aktuální doporučení k pohybové aktivitě a sedavému chování Světové zdravotnické organizace poukazují na nutnost pohybové aktivity u starších a chronicky nemocných, z čehož by bylo možné vyvozovat, že to je novinka, ale pravdou je, že i v předešlé verzi doporučení se tyto formulace již objevily (zopakovaná zmínka je pak na straně 26 ve spojitosti z posilovacími cvičeními). Naopak v práci není zmíněno, že zejména u starší a zdravotně rizikové populace by měla vždy před zahájením pravidelnosti v pohybové aktivitě proběhnout konzultace s ošetřujícím lékařem.

Další poznámku mám k nastavení přístroje ActiGraph při srovnávacích studiích s ostatními běžnými a dostupnějšími přístroji při hodnocení pohybové aktivity. Bylo zde zmíněno, že počty kroků ne zcela odpovídají. Může to být ovšem ovlivněno i nastavením filtru v přístroji ActiGraph wGT3X-BT (dvě možnosti – buď „Normal“, která má lepší vzorkování intenzity aktivit nebo „Low Frequency Extension“, která více odpovídá přesnosti měření počtu kroků), tuto informaci jsem ovšem z publikací nerozklíčoval.

Ve studii hodnotící self-monitoring jako účinnou pomoc při změně chování mi připadlo, že zjišťujete pouze data u běžné populace. S ohledem na cílovou skupinu a zaměření práce mi tam chybí výsledky právě u skupiny pacientů se srdečním selháním případně u starší populace.

Ještě jedna poznámka se týká užívání zkratk. Obecně vžitá zkratka PA pro pohybovou aktivitu je v textu několikrát použita, ale implicitně není v práci definována (mimo publikované články, kde tomu tak naopak je). To ovšem není zásadní výtka, spíš pohled nezávislého čtenáře.

Dotazy a komentáře

- Na základě poznatků a zkušeností, kde vidíte v hodnocení pohybové aktivity hranici únosnosti informací u dat z akcelerometrů pro pacienty, pro lékaře a

pro výzkumné účely (tedy pouze počet kroků nebo intenzita pohybové aktivity, čas strávený v zónách zatížení dle srdeční frekvence apod.)?

Jsem rád, že i v lékařské praxi je možné propojit specifický kinantropologický přístup se zdravotně orientovanými intervencemi a lékařským výzkumem. Sběr dat o pozitivním vlivu pohybové aktivity na psychický stav, změny chování a zlepšování zdravotní připravenosti ohrožených skupin populace je přesně tou sondou, která přidává podklady k nutnosti řešit problematiku podpory pohybové aktivity na národní úrovni. Dnes nemáme oficiální národní doporučení pro běžnou ani specifickou populaci, což je v kontrastu s tím, co je normou pro všechny státy Evropské unie. Praktické ověření těchto doporučení ukazuje, že jejich prosazování ve zdravotní politice státu je nutné. Intervence a programy na podporu pohybové aktivity jsou více než nutné zejména v těžkých obdobích (COVID-19), kdy se zdravotní efekty pohybové aktivity politicky vůbec neřeší a zůstávají na samotných jedincích, kteří ovšem nejsou dostatečně vzděláváni, aby byli schopni využít a realizovat preventivní efekty pohybové aktivity (platí jak pro běžnou populaci, tak zejména pro specifické skupiny starších dospělých a chronicky nemocných obyvatel).

Doporučení

Přínosem habilitační práce je šíře výzkumu, který byl založen na komplexní a systematické strategii k hodnocení dané problematiky a v kinantropologii zatím není zcela běžný.

Habilitační práce „Physical activity and exercise in the elderly and chronically ill“ MUDr. Ing. Tomáše Větrovského, Ph.D. splňuje požadavky standardně kladené na habilitační práce v oboru kinantropologie, je originální prací a veškeré literární zdroje, které jsou v ní použity, jsou řádně a korektně citovány. Proto habilitační práci doporučuji k obhajobě a v případě úspěšného habilitačního řízení souhlasím s udělením akademického titulu docent.

V Olomouci dne 7. února 2022

---

prof. Mgr. Josef Mitáš, Ph.D.
Institut Aktivního životního stylu
Fakulta tělesné kultury
Univerzita Palackého v Olomouci